

ningen er verdslig og religion er den enkeltes borgers egen sag og frie valg. Selv i de knapt 20 år Benin regeredes som socialistisk etpartistat, blev forsøg på at marginalisere religion og bl.a. omdanne kirkerne til folkets forsamlingshuse hurtigt indstillet af præsident Kérékou.

Alle trosretninger var repræsenteret i den store nationale konference, der i 1990 førte til fredelig overgang fra etpartidiktatur til det demokratiske Benin man kender i dag. Princippet om religionsfrihed blev understreget i forfatningen fra 1990, som bl.a. medførte, at også voodoo – på lige fod med kristendommen og islam – fik offentligt anerkendte helligdage.

Adskillelsen af det verdslige og det religiøse er konsekvent. Kirkerne har ingen verdslige hverv, magistraterne registrerer fødsler og dødsfald og kun borgerlige vielser er juridisk bindende. De fleste beninere gifter sig derfor tre gange, først i landsbyen med velsignelse fra ældsterådet, der ofte omfatter visse traditionelle religiøse elementer, derefter velsigner de kristne og/eller muslimske ledere vielsen, der rent formelt sker på rådhuset i form af en borgerlig vielse.

Beninsk politik er ikke præget af religiøse fraktioner. Stats- og regeringschefen er fra Nordbenin, men alligevel kristen. Parlamentsformanden er fra syd og ligeledes kristen, mens ministerrådet tæller fem muslimske ministre blandt 16. Centralbankdirektøren er ligeledes muslim.

Der har ikke været eksempler på uro eller voldelige konflikter mellem de større trosretninger. I en af Benins større byer Ouidah ligger landets katolske katedral side om side med voodootemplet. Ikke så få tilbedere besøger dem begge søndag formiddag, mens imamen kalder til muslimsk bøn i moskeen 100 meter længere nede af gaden. I mange landsbyer findes både en lille kirke og en lille moske. Mindre uroligheder har været forbundet med strid om lederskabet i Benins protestantiske kirke, men her er tilsyneladende tale om et internt og personrelateret problem i den protestantiske kirke.

Danmark har i lyset af ovennævnte ikke finansieret indsatser til fremme af religionsfriheden i Benin.

Bhutan

Tibetansk Buddhisme er statsreligion i Bhutan. Hovedparten af befolkningen bekender sig til den buddhistiske tro, men der er også mange hinduer og en del kristne. Bhutan har ingen nedskreven grundlov, og der eksisterer usikkerhed om, i hvilket omfang det eksisterende rets-

grundlag yder formel beskyttelse af religions- og trosfrihed. I praksis synes der at være en relativt udbredt grad af frihed for ikke-buddhistiske grupper til at praktisere deres tro. I Bhutan eksisterer der imidlertid – som i Nepal – et forbud mod at søge at omvende andre.

Næsten alle ministre og ledende embedsmænd i Bhutan har gået på kristne skoler i Indien. De første udlændinge, der i 1960'erne blev inviteret til Bhutan for at opbygge skole- og sundhedsvæsenet, var kristne missionærer. Danmarks indsats for fremme af religionsfrihed i Bhutan er sket både gennem en dialog med landet og gennem enkeltstående projekter. Bhutan har ikke tiltrådt væsentlige FN-konventioner om menneskerettigheder, herunder Konventionen om Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder samt Konventionen om Civile og Politiske Rettigheder. Danmark har under årsforhandlingerne med Bhutan, senest i januar 2001, anbefalet Bhutan at tiltræde disse konventioner.

Danmark har igennem en årrække støttet styrkelse af demokratisering og respekt for menneskerettighederne i Bhutan, herunder religionsfrihed. Af indsatser på området kan nævnes støtte til landets to vigtigste medier – ugeavisen Kuensel og Bhutan Broadcasting Service (25,1 mio. kr. siden 1996). Hertil kommer en række projekter under repræsentationens lokale bevillingskompetence. Siden 1997 er der således ydet 8,4 mio. kr. til styrkelse af domstolene. I 1999 tiltrådtes en bevilling på 2,9 mio. kr. til nationalforsamlingen, i 2000 en bevilling på 0,7 mio. kr. til Bhutans udenrigsministerium og en bevilling på 3,0 mio. kr. til det nyetablerede kontoret for retslige anliggender.

Bolivia

I de sidste to årtier er der sket betydelige fremskridt i respekten for menneskerettighederne i Bolivia. Der er således i dag ikke tale om systematiske brud på menneskerettighederne. Generelt respekteres religionsfriheden i Bolivia. Størstedelen af befolkningen er tilknyttet den katolske kirke, som historisk har undertrykt den indianske befolknings kultur og tro. I de sidste 10-15 år har forskellige evangeliske kirker, ofte af nordamerikansk oprindelse, fået større tilslutning – især blandt fattige bønder i lavlandet. Disse kirker, der lokalt benævnes sekter i lyset af deres ofte fundamentalistiske karakter, har uden hindring kunnet udøve deres tro.

Den indianske del af befolkningen, der udgør størstedelen af landets befolkning, blander ofte